

Despre creșterea globală se estimează că va ajunge anul acesta până la un procent de 3.2%, în creștere de la cele 2.4% înregistrate în 2013, pregătind astfel terenul pentru creșteri către 3.4% și 3.5% pentru 2015, respectiv 2016. O mare parte din această primă intensificare va reflecta o redresare în ceea ce privește creșterea la nivelul statelor cu venituri mari, care - după mulți ani în care s-au confruntat cu o devalorizare extremă și cu o recesiune totală - par să scape în cele din urmă de criza financiară globală.

Dintre cele mai importante trei economii cu venituri mari (Statele Unite, zona Euro și Japonia), procesul de redresare este cel mai avansat în SUA, unde PIB-ul a înregistrat o creștere în ultimele 10 trimestre. În zona Euro s-a înregistrat o creștere pozitivă în ce de-al doilea trimestru al anului 2013. Cu toate acestea, creșterea s-a redus în al treilea trimestru și pare să continue în acest fel și în următoarele trimestre, până când redresarea se va afla pe o poziție mai bună. În Japonia, volumul mare de stimulente fiscale și monetare au declanșat o creștere ciclică puternică, însă pentru a le menține la acest nivel, statul are nevoie de reforme structurale. Se așteaptă ca ritmul de creștere în economiile cu venituri mari să ajungă până la 2.2% în 2014 (față de 1.3% în 2013), și până la 2.4% în 2015 și 2016.

Creșterea se stabilizează în țările în curs de dezvoltare...

Deși creșterea în țările în curs de dezvoltare în anul 2013 a fost destul de slabă, situându-se în jurul unei valori estimate la 4.8%, acest proces a început să se stabilizeze în ultimele luni - reflectând pe o parte consolidarea creșterii în țările cu venituri mari și pe de altă parte o redresare după o perioadă slabă pentru țările mari cu venituri medii, cum ar fi India și China. Per ansamblu, se estimează o creștere de 5.3% pe anul 2014 în țările în curs de dezvoltare, precum și creșteri de 5.5% și 5.7% în 2015, respectiv 2016. În ciuda faptului că ritmul de creștere este cu 2,2% sub cel înregistrat în perioada *boom*-ului din perioada de dinaintea crizei, ritmul mai scăzut de creștere nu constituie un motiv de îngrijorare. În cea mai mare parte, creșterea intensă din perioada 2003-2007 reflectă într-adevăr un *boom*, dar care a fost nesustenabil din punct de vedere ciclic. Doar jumătate din procentajul creșterii lente estimată pentru 2013-2016 este determinată de potențialul lent de creștere din țările în curs de dezvoltare.

Dacă studiem tendințele regionale, se va înregistra o creștere constantă în Asia de Est și zona Pacificului, de până la 7.2% în anul curent (7.1% atât în 2015, cât și în 2016). Despre randamentul din țările în curs de dezvoltare din Europa și Asia Centrală se estimează că va fi ușor constant, situându-se în jurul valorii de 3,4% în 2013 și 3,5% în 2014 și crescând ușor către 3.8 în 2016. În ceea ce privește creșterea PIB-ului în America Latină și în Insulele Caraibe, aceasta este estimată la un procent modest de numai 2,9% anul acesta, urmând să crească până la 3.7% în 2016. Randamentul din Orientul Mijlociu și din Africa de Nord este în continuare blocat de către conflictele sociale și politice. Cu toate că se estimează o intensificare a creșterii acestei regiuni de la 2.8% la 3.6% în 2016, aceasta nu va fi destul de puternică pentru a reduce suficient de multe dintre cauzele șomajului și ale capacității suplimentare. Activitatea din Asia de Sud ar trebui să crească de la un procent modest de 4.6% în 2013, la 5.7% anul acesta, și la 6.3% și 6.7% în 2015, respectiv 2016. Se estimează o creștere constantă și în Africa Subsahariană, cu un procent de 5.3% în 2014 și crescând la 5.5% în 2016, aceasta fiind susținută de valori constante de investiții foarte mari.

... însă estimările vor conta pe reacțiile pieței față de retragerea planului de relaxare cantitativă

Anul acesta începe procesul de retragere a planului de diminuare cantitativă în Statele Unite. Cel mai probabil, decelerarea va urma o traiectorie relativ constantă, iar dobânzile globale vor crește foarte puțin, ajungând abia la mijlocul anului 2016 la 3.6%. Impactul pe care o restricționare ordonată a condițiilor financiare ar avea-o asupra creșterii și a investițiilor țărilor în curs de dezvoltare se așteaptă să fie modest, estimându-se o reducere a fluxului de capital din țările în curs de dezvoltare de la 4.6% din PIB pe anul 2013 la 4.1% pe 2016, întrucât investitorii vor dori să profite de recoltele uriașe din țările cu venituri mari.

Deocamdată, reacțiile pieței la anunțul acesta și primele zile de decelerare au putut fi ținute sub control. Cu toate acestea, dacă piețele reacționează în mod agresiv pe măsură ce procesul se dezvoltă, impactul poate fi mult mai însemnat asupra țărilor în curs de dezvoltare, în special cele cu venituri medii și cele care sunt vulnerabile din punct de vedere financiar. În cazul în care piețele determină o creștere mult mai rapidă a dobânzilor pe termen lung, acest lucru ar putea duce la o ajustare rapidă și haotică la nivelul portofoliilor financiare. În cazul unui astfel de scenariu, fluxurile către țările în curs de dezvoltare s-ar putea reduce brusc, după cum s-a întâmplat și în vara anului 2013. Fluxurile de capital privat către țările în curs de dezvoltare s-ar putea reduce cu cel puțin 50% timp de câteva luni, ceea ce ar duce la o scădere a PIB-ului țărilor cu venituri medii, ajungând la un procent de 1.2% față de nivelul de referință. Economii cu deficite de cont curent semnificative și cele care au înregistrat creșteri importante legate de împrumuturile bancare de-a lungul ultimilor ani cu dobânzi joase ar

avea cel mai mult de pierdut în această situație.

Consolidarea relațiilor comerciale va genera un avânt important

Dacă o restricționare a condițiilor financiare va reprezenta un factor advers pentru țările în curs de dezvoltare, o cerere intensă în țările cu venituri mari ar trebui să aibă exact efectul opus. De-a lungul ultimilor ani, comerțul global a fost slab - atât datorită cererilor scăzute manifestate la nivelul țărilor cu venituri mari, cât și datorită schimbărilor în structura cererii care nu au ținut seamă de categoriile de cerere sensibile la importuri, cum ar fi investițiile, dar care tind mai degrabă spre reducerea cheltuielilor guvernamentale legate de comerț. Pe măsură ce cererile de investiție și ale consumatorilor din țările cu venituri mari încep să crească, se așteaptă ca și comerțul global (și exporturile în țările în curs de dezvoltare) să crească și ele cu până la 4,6% anul acesta, ajungându-se la 5,1% în 2016.

Contribuția sectorului extern la veniturile și cererile din țările în curs de dezvoltare va fi în continuare instabilă datorită prețurilor mici ale mărfurilor. Între valorile maxime înregistrate la începutul anilor 2011 și valorile reduse înregistrate în noiembrie 2013, prețurile reale la energie și produse alimentare au scăzut cu 9 și respectiv 13%, iar prețurile la metale și minerale au scăzut și ele cu 30%. Există așteptări conform cărora aceste presiuni exercitate în sensul scăderii prețurilor la mărfuri vor persista, reflectând parțial și creșterea ofertei. În general, riscurile de preț sunt în continuare în declin în piețele de mărfuri.

Perspectivile țărilor aflate în curs de dezvoltare sunt variate, iar constrângerile legate de ofertă au devenit o provocare majoră pentru politicile aplicate în țările din Asia de Est și zona Pacificului (excluzând China), precum și în America Latină și în Insulele Caraibe, menținând creșterea la același nivel cu potențialul. PIB-ul Chinei, bunăoară, conform proiecțiilor efectuate, va rămâne la o valoare constantă în 2014, adică la valoarea de 7,7%, încetinind până la 7,5% în următorii doi ani, reflectând procesul de dezîndatorare, precum și o diminuare a dependenței de investiții indusă prin politicile publice.

În Africa Subsahariană, investițiile semnificative și constante din sectoarele de resurse și de infrastructură ar putea ajuta creșterea în T2, în ciuda efectelor negative pe care prețurile mici ale mărfurilor le au asupra veniturilor. Cât despre țările aflate în curs de dezvoltare din Europa, luând în considerare relațiile comerciale și financiare cu zona Euro, se presupune că vor avea de câștigat pe seama redresării situației în statele europene cu venituri mari, cu toate că progresul slab din Rusia (considerată acum o țară cu venituri mari) dă un sentiment de nesiguranță pentru țările în curs de dezvoltare din Asia Centrală.

Creșterea din Asia de Sud pare să-și revină și se prevede că s-ar intensifica ușor, în mare parte reflectând o creștere mai puternică în India, precum și o implementare treptată a reformelor structurale în această regiune. Estimările pentru țările din Orientul Mijlociu sunt în continuare slabe, reflectând tensiunea constantă, atât socială cât și politică, care a epuizat puterea macroeconomică și a intensificat provocările structurale grave ce au fost moștenită din perioada dinainte de Primăvara Arabă.

Echilibrarea, reducerea și reformele vor fi mai greu de pus în aplicare decât măsurile de stimulare

Țările în curs de dezvoltare au răspuns în felul următor la criza financiară globală: au desfășurat stimulente fiscale și monetare. Cu toate acestea, având în vedere că în majoritatea țărilor deficitele din sectorul public și din conturile curente reprezintă cel puțin 3% din PIB, obiectivul acestor reacții a scăzut în mod semnificativ.

Având în vedere riscurile cu care se confruntă țările în curs de dezvoltare, autorii de politici publice trebuie să se gândească la o modalitate de a reacționa în cazul unei restrângeri semnificative a condițiilor financiare globale. Țările care dispun de zone-tampon instituite prin politici publice și în care încrederea investitorilor continuă să se manifeste se pot baza în continuare pe mecanismele de piață, precum și pe politici macroeconomice și prudențiale contraciclice pentru a putea face față diminuării fluxurilor. În alte situații, în care spațiul de manevră este mai limitat, țările pot fi forțate să-și înăsprească politicile fiscale pentru a putea reduce necesarul de finanțare și pentru a putea crește ratele dobânzilor, astfel încât să poată atrage fluxuri suplimentare. În cazul în care există și rezerve adecvate de monedă străină, acestea pot fi utilizate pentru a tempera ritmul de ajustare a ratelor de schimb, iar flexibilizarea reglementărilor privitoare la fluxurile de capital și stimulentele dedicate investițiilor străine directe pot contribui și ele la instituirea unui proces de ajustare lin. În cele din urmă, prin îmbunătățirea perspectivelor pe termen lung, va trece mai mult timp până când agendele de reformă credibile vor putea îmbunătăți încrederea investitorilor și a pieței. Toate acestea pot declanșa un cerc "virtuos" al unor investiții mai puternice, inclusiv investiții străine și a unei creșteri a randamentului pe termen mediu.

	2012	2013e	2014f	2015f	2016f
Condițiile globale					
Volumul Comerțului internațional (GNFS)	2,4	3,1	4,6	5,1	5,1
Prețul la mărfuri (în USD)					
Mărfuri (fără petrol)	-8,6	-7,2	-2,6	-0,2	0,1
Prețul petrolului (US\$/baril) ¹	105,0	104,1	103,5	99,8	98,6
Fluxul capital internațional către țările în curs de dezvoltare (% din PIB)					
Țări în curs de dezvoltare					
Fluxuri de capital nete private și oficiale	5,1	4,7	4,3	4,3	4,2
Fluxuri de capital nete private (capital + datorie)	5,0	4,6	4,2	4,2	4,1
Asia de Est și Zona Pacificului	4,7	4,4	4,0	3,9	3,7
Europa și Asia Centrală	7,8	6,6	6,0	6,2	6,3
America Latină și Caraibe	5,7	5,3	5,0	5,1	4,9
Orientul Mijlociu și Africa	2,1	1,5	1,1	1,6	1,7
Asia de Sud	4,1	3,7	3,6	3,7	3,9
Africa sub-sahariană	4,8	5,3	4,3	4,2	4,1
Creștere PIB reală²					
Nivel mondial.	2,5	2,4	3,2	3,4	3,5
Memo: internațional (PPC) ³	2,9	2,9	3,7	3,9	4,0
Venit mare	1,5	1,3	2,2	2,4	2,4
Zona euro	-0,6	-0,4	1,1	1,4	1,5
Japonia	1,9	1,7	1,4	1,2	1,3
SUA	2,7	1,8	2,8	2,9	3,0
Țări în curs de dezvoltare	4,8	4,8	5,3	5,5	5,7
Asia de Est și Zona Pacificului	7,4	7,2	7,2	7,1	7,1
Europa și Asia Centrală	2,0	3,4	3,5	3,7	3,8
America Latină și Caraibe	2,6	2,5	2,9	3,2	3,7
Orientul Mijlociu și Africa	1,5	-0,1	2,8	3,3	3,6
Asia de Sud	4,2	4,6	5,7	6,3	6,7
Africa sub-sahariană	3,5	4,7	5,3	5,4	5,5

Sursa: Banca Mondială.

Note: PPC = paritatea puterii de cumpărare; e = estimare; f = prognozat.

1. Media simplă - Dubai, Brent și West Texas Intermediate.

2. Ratele de creștere agregate sunt calculate pe baza cotelor constante ale PIB-urilor la nivelul anului 2010, exprimate în USD.

3. Calculate pe baza cotelor PPC din 2010.